

Sykehuset i Vestfold
Terje Lund-Sandal
3116 Tønsberg

Deres ref.:
Saksbehandler: ERENQ
Vår ref.: 12/8086
Dato: 05.02.2013

Svar på henvendelse om bruk av mobiltelefon med kamera- og lydopptaksfunksjon i det psykiske helsevernet

Helsedirektoratet viser til din e-posthenvendelse 29. september 2012. Vi beklager at det har tatt lang tid før du får svar.

I henvendelsen beskriver du en praksis dere har ved lukkede døgnposter for voksne, som du ønsker direktoratets svar på om er tillatt. Praksisen går ut på å rutinemessig inndra pasientenes mobiltelefon for slik å forhindre at det tas bilder, video og lydopptak av andre pasienter og av personalet. Det er altså personvern hensyn som ligger bak denne praksisen.

Når vi videre i dette brevet nå snakker om kamera(funksjon) mener vi også lydopptak (funksjon)

Restriksjoner i bruk av kamera

I det psykiske helsevernet skal restriksjoner og tvang innskrenkes til det strengt nødvendige, og det skal så langt som mulig tas hensyn til pasientens syn på slike tiltak, jf. psykisk helsevernloven (phvl. § 4-2).

Visse tiltak/ inngrep er så inngripende at de krever hjemmel i lov, jf. legalitetsprinsippet. I psykisk helsevernloven kapittel 4 er det hjemlet ulike tiltak som kan iverksettes i det psykiske helsevernet. Det finnes per i dag ingen hjemmel for inndragning av kamera.

I kraft av institusjonens eierråderett er det i husordensreglement adgang til å fastsette interne regler for at institusjonen skal fungere best mulig som sosialt fellesskap og for å legge til rette for et godt behandlingsmiljø. Det kan for eksempel være nødvendig å regulere bruk av radio, tv, PC, telefon, faste tidspunkt for felles måltider, nattero, steder for røyking m.v. Her er det snakk om regler som man vanligvis må forholde seg til når mange mennesker befinner seg under samme tak. Det er adgang til å regulere nevnte forhold i den grad det vurderes som nødvendig av driftsmessige hensyn eller av hensyn til medpasienter. Det må for eksempel være adgang til å regulere at telefoner skal stå på "lydløs" om natten, og at man ikke skal benytte telefon i fellesarealer. Ved

Helsedirektoratet • Divisjon spesialisthelsetjenester

noen avdelinger må det også være anledning til å nedlegge et generelt forbud mot at det tas bilder, videoopptak eller lydopptak. Generelt må graden av regulering vurderes opp mot behovet ved de ulike avdelingene.

Dersom forbudet mot bildetaking ikke respekteres må et kamera (uten andre funksjoner enn lyd-og-bilde-opptak) etter Helsedirektoratets vurdering kunne inndras under henvisning til husordensreglementet. Det å ikke få disponere et slikt kamera under et opphold i institusjon i det psykiske helsevernet er etter direktoratets vurdering ikke så inngripende at inndragelse krever hjemmel i lov.

Restriksjoner i bruk av kamera på mobiltelefon

Pasienter i det psykiske helsevernet har i utgangspunktet en lovfestet rett til å «bruke telefon», jf. phvl. § 4-5 første ledd. Etter direktoratets vurdering omfatter dette bruk av telefon *som kommunikasjonsmiddel*. Retten til å «bruke telefon» gir således ikke en lovfestet rett til å ta bilder.

Videre kan bestemmelsen ikke forstås slik at pasienten gis en ubetinget rett til bruk av egen telefon.

Det å nekte pasienter å kommunisere via telefon er utvilsomt et så sterkt inngrep at det krever hjemmel i lov, jf. legalitetsprinsippet. Psykisk helsevernloven kan som kjent gi slik hjemmel (§ 4-5), men forutsetter blant annet at pasienten er underlagt tvungent psykisk helsevern (jf. § 3-3). Vedtak må treffes av faglig ansvarlig, og må begrunnes i «sterke behandlingsmessige eller sterke velferdsmessige hensyn eller sterke hensyn til nærstående». Fordi vi er inne på legalitetsprinsippet område, må det vises varsomhet ved tolkningen av denne lovhjemmelen. Den kan ikke tolkes utvidende.

Etter direktoratets vurdering faller bruk av kamera på mobiltelefon ikke inn under det phvl. § 4-5 annet ledd regulerer, fordi bestemmelsen kun gir hjemmel for å begrense pasientens rett til å kommunisere med omverdenen. Videre faller de hensyn som kan tale for å begrense en pasients mulighet til å bruke kamerafunksjonen på en mobiltelefon (eks. personvern hensyn) ikke inn under de hensyn som omtales i bestemmelsen. Det vil derfor ikke være riktig å gjennomføre en eventuell inndragning av en mobiltelefon på grunn av kamerabruk ved å treffe vedtak under henvisning til phvl. § 4-5 annet ledd.

Imidlertid er det som sagt slik at det kun er pasientens *rett til kommunikasjon* som er beskyttet gjennom phvl. § 4-5 første ledd og legalitetsprinsippet, *ikke retten til å kommunisere med egen telefon*. Etter direktoratets vurdering må derfor også mobiltelefon med kamerafunksjon kunne inndras dersom husordensreglementet ikke respekteres (jf. ovenfor). Dette forutsetter imidlertid naturligvis at pasienten gis adgang til å kommunisere via fasttelefon eller PC, evt. en utlånstelefon uten kamerafunksjon, slik at retten til kommunikasjon ikke brytes.

Institusjonen vil ha en omsorgsplikt i forhold til medpasienters rett til personvern. Samtidig skal restriksjoner som dette begrenses til det strengt nødvendige, jf. phvl. § 4-2. Inndragning kan således ikke skje rutinemessig, men må forutsette brudd eller sannsynlig brudd på husordensreglementet. Mobiltelefon vurderes av de fleste som en

uunnværlig eiendel, og ved vurderingen av om restriksjoner er nødvendig må det foretas en avveining mellom personvern hensyn og hensynet til respekt for enkeltmenneskets integritet.

Vennlig hilsen

Gitte Huus
avdelingsdirektør

Erlend Enqvist-Jensen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi: Helse- og omsorgsdepartementet